

Mleko

Kategorie: Przedmioty

Jeden z artykułów pierwszej potrzeby w getcie, wymieniany obok chleba i węgla. Ze względu na brak wystarczającej ilości pożywienia (w tym brak pól do wypasu na terenie getta), przy jednoczesnej obecności znikomej liczby zwierząt hodowlanych, mleko, głównie krowie, dostarczano spoza getta. Konsekwencją tego stanu rzeczy były jego ciągłe niedobory. Podobnie brakowało innych przetworów nabiałowych, takich jak masło i margaryna, choć w fabryce Wydziału Nabiałowego (vide) starano się je wytwarzać.

W 1941 r. średnio do getta docierało jedynie 1000 (niekiedy 1500) litrów dziennie niskiej jakości produktu – tzw. mleko chude. Z tego powodu mleko pełnotłuste wydawane było przede wszystkim na receptę. Pierwszeństwo przy otrzymywaniu przydziału miały dzieci do trzeciego roku życia (w przypadku dzieci chorych na gruźlicę również powyżej tego wieku). W 1942 r. nastąpił wyraźny spadek częstotliwości dostaw mleka, trwający niekiedy kilka tygodni. W takich sytuacjach wstrzymywano jego wydawanie również dla dzieci. W 1942 r. widoczny był wyraźny wzrost dostaw mleka chudego względem pełnotłustego, np. w czerwcu 1942 r. dostarczano 4–6 tys. litrów dziennie. Zdarzało się jednak, że było ścięte, nie trafiało wtedy do szpitali i dla dzieci, lecz do Centrali Wyrobów Mlecznych na wyrób twarogu, przyznawanego w takich wypadkach na kartę mleczną.

Od stycznia 1943 r. dostawy zostały całkowicie wstrzymane, co wiązało się najpewniej z wysiedleniem z getta najmłodszych dzieci.

Przy braku dostaw mleka pełnotłustego przydzielano mleko chude i dodatkowo jakiś produkt mleczny wytwarzany w Wydziale Nabiałowym.

Wobec braku podstawowych medykamentów mleko i produkty nabiałowe były uznawane za lekarstwo. Początkowo wydawano je na talony (recepty) lekarskie.

Produkty nabiałowe wydzielano tylko pracującym.

W literaturze i wspomnieniach mleko często pojawia się jako symbol złego stanu zdrowotnego matek mieszkających z getcie, którym zanikało mleko, a dzięki tym przydziałom mogły wykarmić własne dzieci.

Izabela Terela

Źródła

APŁ, 278/1527-1532, 1836-1837; O. Singer, Przemierzając..., s. 53-59.

Tagi

aprowizacja **głód** **życie codzienne**

Data aktualizacji: 31-07-2026

Data dodania: 18-08-2025